

Landgoed Zuylen

Bijdrage bijeenkomst 6 december / Nico Roozen

Aan mij is gevraagd om terug te kijken op het proces, zoals we dat in de afgelopen maanden met elkaar doorgemaakt hebben, op weg naar een meer gezamenlijk gedragen visie voor de toekomst van het Natuurgebied Zuilen. Iedereen zal dit proces op een eigen manier beleefd hebben. Ik kan dan ook niet meer doen dan mijn persoonlijke indrukken delen in de hoop dat er voldoende herkenning is.

Het proces van heroverweging en consultatie bestond uit een reeks van bijeenkomsten; vier werkgroep sessies en twee integratie sessies. Tientallen mensen hebben er actief aan bijgedragen.

Er was duidelijk een brede maatschappelijke betrokkenheid. Dat bleek al eerder uit het onverwacht grote aantal Zienswijzen dat ingediend was. Er is een samenvattend overzicht gedeeld. Daaruit bleek overwegend stevige kritiek. Ook al was er ook instemming en werden er suggesties ter verbetering gedaan.

Maar de conclusie was onvermijdelijk; voor het voorliggende plan is er onvoldoende maatschappelijk draagvlak; onvoldoende om simpelweg voort te gaan en de voorliggende plannen ongewijzigd uit te gaan voeren.

De Gemeente Utrecht besloot terecht om even in te houden. We kunnen concluderen dat dit een verstandig besluit is geweest. Er moesten andere, betere ideeën opgehaald worden.

Met meer oog voor maatschappelijk draagvlak en meer oog voor de draagkracht van het gebied.

De consultatie werd gestart.
Zo'n proces is niet gemakkelijk.
Voor alle betrokken partijen niet.

Voor de Gemeente niet omdat ze even een stap terug doet. De wethouder gaf de noodzakelijke politieke ruimte om een consultatieproces in te gaan. De belanghebbenden, aanwonenden, deskundigen en andere betrokkenen moesten mede drager worden van een nieuwe programmering.

De begeleidende ambtenaren konden ons informeren over toetsingskaders, randvoorwaarden, en procedures.

Dat wringt soms even. Maar het werd nooit echt moeizaam.

Ik zag Floris weleens gespannen kijken als hij bij herhaling moest uitleggen wat de go's en no go's zijn. Gerben moest het gesprek in goede banen leiden. Fred zorgde voor accurate informatie in de powerpoints. Jullie hebben deze rollen goed vervuld.

Ook de betrokken actievoerders, met het pamflet RUST! als eerste positiebepaling, hechten aan overleg.

In het Engels wordt dit proces beschreven; *Moving from protest to proposal*. De Spanjaarden zeggen het nog mooier: Van *protesta* naar *propuesta*. Van protest naar voorstel.

Zo'n mooie alliteratie hebben we in het Nederlands niet; zullen we maar zeggen: van protest naar programma.

De goede verstandhouding tussen de eerste woordvoerders vanuit enerzijds het actie-perspectief, Yet van den Berg, en anderzijds de gedegen studieuze arbeid van Mariken van Nimwegen ten dienste van de beleidsdialoog, hebben sterk bijgedragen aan verbinding. We konden een nieuwe fase in het proces in.

Voor beiden, veel dank!

Vanavond maken we een tussenbalans op en dan is de politiek weer aan zet. In het proces is dit een nieuw momentum. De wethouder is nu even onze belangrijkste gesprekspartner. Zij kan bakens verzetten op weg naar een breed draagvlak in de Gemeenteraad. Wellicht breder dan de college coalitie breed is. Het zou ons een lief ding waard zijn als ook het voorstel van het CDA serieus wordt genomen in de besluitvorming. Het gebied is niet gediend met partijpolitiek.

Ik wil graag enkele waarnemingen en gedachten over drie belangrijke onderwerpen kort met u delen.

Het bleek niet zo eenvoudig te zijn om te bepalen welk aantal ingrepen in het landschap noodzakelijk of wenselijk zijn. Veel hangt af van de inschatting hoeveel nieuwe bezoekers het aantrekkelijker en toegankelijker landschap weten te vinden en met welke regelmaat.

Maar niemand weet exact hoeveel mensen er daadwerkelijk zullen komen. De schattingen lopen uiteen. En deze verschillen leiden weer tot verschillende taxaties hoe groot het gebied is dat meer toegankelijk moet worden, of hoeveel extra paden nodig zullen zijn, of hoeveel bankjes of picknicktafels. Hoeveel fietsenrekken of parkeerplaatsen.

We kunnen de groei van het aantal bezoekers inschatten op basis van wensdenken of op basis van data.

Kennis van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers is beter dan een schatting. De gewenste kennis zou moeten leiden tot de keuze voor een fasering van de uitvoering van ingrepen in het landschap.

De factor tijd kan mogelijk tegenstellingen over het aantal ingrepen in het gebied wegnemen.

Maak een meerjarig ontwikkelingsplan in twee of drie fasen waarbij een aantal investeringen afhankelijk gemaakt worden van de daadwerkelijke groei van het aantal bezoekers.

Data worden dan leidend. Publieke middelen worden doelmatig besteed en blijven beschikbaar voor investeringen die echt nuttig zijn.

Een suggestie voor een nieuwe aanpak : laten we gaan van wensdenken naar data.

Er is nog een reden om de tijd als bondgenoot te zien.

Ik vermoed dat we in een overgangstijd leven. Een tijd waarin het beeld van wat natuur is en wat duurzaam agrarisch landgebruik is aan het verschuiven is. Of wellicht beter, beelden die in elkaar geschoven gaan worden.

Het oude denken waarin het ene gebied bestemd is voor natuur en onder natuurbeheer (NNN) valt en een ander gebied bestemd is voor agrarisch beheer en -gebruik wordt geleidelijk achterhaald.

Landbouw en natuur worden opnieuw uitgevonden. Het onderscheid wordt steeds kleiner. Het rigide splitsen van een landschap op basis van dit onderscheid zal door nieuwe inzichten en praktijken achterhaald gaan worden.

Een tweede centraal thema in onze discussies was de cultuurhistorische waarde van het gebied. We kwamen hierover te spreken omdat behoud en waar nodig herstel van deze waarden belangrijk zijn.

Van mijn kant slechts een aandachtspunt
Simpelweg herstel van het verleden is niet altijd de verstandigste keuze.

Een klein voorbeeld.

Aan de Slotlaan ligt een kleine boomgaard. Maar in het verleden was deze boomgaard twee keer zo groot. Dat zouden we kunnen herstellen. Maar inmiddels heeft een helft een andere functie gekregen.

De paarden van de Slotboerderij kunnen daar overdag verblijven, grazen, stoeien. Dit is een prachtig gezicht; voldoende reden om dit tafereel te behouden.

Maar er komt nog een reden bij. Een sociale reden.

De bewoner van de Slotboerderij, Edith, heeft regelmatig, op zaterdagmorgen, haar kleinkinderen te gast en zij leert paardrijden. Als de kinderen het paardrijden onder de knie hebben, maken ze een tochtje door het dorp. Ik zie ze voorbij komen in de Dorpsstraat. Prachtig om te zien. Een trotse oma en volmaakte rij-instructeur. Blijve kinderen.

Zo'n tafereel kleurt het sociaal leven in Oud-Zullen. Uniek zo dichtbij het stedelijke.

Als politiek rigide wordt, raakt de menselijke factor uit het zicht en betreuren we later dat dit sociale aspect verloren is gegaan.

Ten slotte: Ik kom tot de essentie.

Het grote thema van de transitie naar natuurinclusief agrarisch gebruik.

We willen geen park. Parken zijn er al volop. Agrarisch gebruik is kenmerkend voor het gebied en draagt cultuurhistorische waarden.

Ik moet er niet aan denken dat alleen loonwerkers het gebied gaan onderhouden. Ingehuurde bedrijven die snel komen en gaan en klussen klaren. Zoveel dingen zijn al zo onpersoonlijk.

Kees en zijn gezin zijn geworteld in het dorp. Generatie op generatie. Als pa -op hoge leeftijd- de omheining herstelt, heb je een gesprekje. Loonwerkers zijn anoniem; dan komt het niet zo gemakkelijk tot een praatje.

Kinderen uit de omgeving zien voor het eerst een stal tijdens de open dagen. Dan weten ze waar de melk vandaan komt.

Natuurlijk, agrarisch landgebruik zal veranderen. Zal verduurzamen. Hier en overal.

Maar de noodzakelijke vernieuwing gaat niet slagen als we geen oog hebben voor het economische aspect. In essentie gaat het hier ook weer om bestaanszekerheid : er is een nieuw verdienmodel voor de boer nodig om duurzaamheid bestendig te maken en het landschap te behouden. In beleidsdocumenten staat geschreven' de gemeente is er niet op uit om de pacht relatie te verbreken'. Dat is wel heel minimaal.

Eerlijk gezegd denk ik dat er met de bestaanszekerheid te lichtzinnig wordt omgegaan.

De contouren van de nieuwe bedrijfsvoering zijn nog niet volledig verkend. Hoeveel hectare blijft nodig om een leefbaar inkomen te kunnen verdienen. Hoe gaan de kosten en baten verschuiven? Hoe hoog zijn de transitiekosten?

Daar mag niet alleen de boer van wakker liggen.

Ik bedruk opnieuw het sociale aspect. Cruciaal voor het draagvlak voor verduurzaming. Vanuit de gemeente werd telkens gezegd: Wij praten met de boer, niet over de boer. Dat begrijp ik vanuit de vertrouwelijke relatie verpachter - pachter.

Laat ik het dan zo zeggen- meer in algemene beleidsmatige termen.

Als een pachter geen uitzicht heeft op een meerjarig contract dat zekerheid biedt, gaat de transitie niet lukken.

Als het (resterende) areaal voor agrarisch gebruik geen hectare grootte en een daarmee samenhangende opbrengst heeft die een inkomen genereert, gaat de transitie niet lukken.

Als de meerjarige transitiekosten niet berekend worden en niet maatschappelijk gedeeld worden, gaat het niet lukken. Een pachtvrije periode en/of gedeelde transitiekosten zijn voorwaardelijk voor bestaanszekerheid en continuïteit van het boerenbedrijf.

Als de gemeentelijke politiek bestaanszekerheid niet nadrukkelijk meeneemt, krijgen we meer boze boeren en boze burgers!

De continuïteit van een lokaal verankerde agrarische bedrijfsvoering is randvoorwaardelijk voor de planontwikkeling voor het gebied. De relevantie van dit uitgangspunt is evident voor vele concrete maatregelen.

Bijvoorbeeld ten aanzien van de Grote Akker.- een cruciaal gebied voor duurzaam agrarisch landgebruik. Een looppad dwars over de akker hindert dat gebruik of kan het gewas onverkoopbaar maken.

Bovendien, juist de rondwandeling om de Grote Akker heen geeft dit gebied een uniek karakter. De historische grandeur van het gebied met zijn ononderbroken zichtlijnen komt hier het best tot zijn recht.

Mariken voelde dit mijn inziens goed aan door met het voorstel te komen om het gebied **Landgoed Zuylen** te gaan noemen. Ik vind het een prachtige naam.

We gaan een volgende fase in. Vanuit de tussenstand op dit moment. Het is boeiend om samen tot een mooi resultaat te komen.

NR. 6.12.2023

